

Herman Barkema: 'Onderzoek naar uiergezondheid continu proces'

Uiergezondheid beter op kleinere bedrijven

In Nederland was hij al een van de belangrijkste personen op het gebied van uiergezondheid. Na negen jaar in Canada is professor Herman Barkema internationaal nog steeds een vraagbaak als het om uiergezondheid gaat. Hij volgt de schaalvergroting op de voet. 'De motivatie en de opleiding van personeel zijn bepalend voor de uiergezondheid op grote bedrijven.'

tekst **Alice Booij**



Af en toe krijgt hij nog eens de vraag of hij op een bedrijf met uiergezondheidsproblemen advies wil geven. Dan kriebelt het bij Herman Barkema zeker. 'Ik vind het heerlijk om het contact met de veehouders weer op te zoeken, maar inmiddels stuur ik in Canada 36 mensen aan die actief zijn op tal van terreinen in de gezondheid naar herkauwers. Ik heb er gewoon geen tijd meer voor.' Het is alweer negen jaar geleden dat Barkema zijn werk als uiergezondheidsspecialist bij de Gezondheidsdienst voor Dieren (GD Deventer) in Nederland verruilde voor de universiteit op Prince Edward Island in Canada. Vijf jaar werkte hij daar als

dierenarts aan de buitenpraktijk en ondertussen startte hij met onderzoeker Daniel Scholl het Canadian Bovine Mastitis Research Network, de Canadese 'zus' van het Uiergezondheidscentrum Nederland (UGCN). Daarnaast is hij hoogleraar epidemiologie van infectieziekten aan de faculteiten Diergeneeskunde en Medicijnen van de universiteit in Calgary, gasthoogleraar in Gent, leidt hij een grote onderzoeksgroep naar de ziekte van Crohn en ontsteking aan de dikke darm (colitis ulcerosa), en heeft hij als hoofd van de vakgroep landbouwhuisdieren bijgedragen aan het opzetten van een nieuwe faculteit Diergeneeskunde. 'Kennis overdragen is mijn passie', aldus Barkema.

Kennis overdragen doet hij inmiddels niet alleen aan boeren, maar ook aan burgers. 'Ook binnen de humane geneeskunde hebben artsen te weinig weet van wat patiënten bezighoudt.' Onder andere over de ziekte van Crohn houdt hij lezingen. 'Er is een mogelijk verband met para-tbc, maar dat is niet zeker', zeggen veehouders dan tegen me. 'Maar alleen de twijfel is al genoeg om er wat aan te doen.'

Wat maakt uiergezondheid zo leuk dat u al uw hele carrière met uiergezondheid bezig bent?
'Eigenlijk houd ik meer van boeren dan van koeien. Het is een bijzonder prettige groep mensen om mee te werken. Uiergezondheid houdt ze enorm bezig en ik

vind het interessant om te werken aan hun problemen. Bovendien is de impact van uiergezondheid enorm. Daardoor is het soms makkelijker aan financiering te komen voor onderzoek naar uiergezondheid dan naar bijvoorbeeld klauwproblemen. Als je eenmaal in onderzoek naar uiergezondheid zit, ga je er dus gemakkelijk mee door.'

Hoe is de uiergezondheid in Canada?

'Eigenlijk vergelijkbaar met die in Nederland. In de provincie Alberta wordt 70 procent van de melk door Nederlanders geproduceerd, dus daar zie je geen verschil. We hebben hooguit regionaal veel uitersten in bedrijfsopzet. In de provincie Quebec hebben nog veel melkvee-houders veertig koeien op de grupstal, maar er zijn ook grootschalige bedrijven met honderden koeien in de ligboxenstal die niet meer buiten komen. Dan is

dollar per jaar meer bij een lager tankcelgetal. Dat gaat financieel eigenlijk nergens over. Toch doen ze nog meer hun best omdat ze waardering krijgen voor hun goede werk. En waardering, dat wil toch eigenlijk ieder mens?'

Is er verschil in uiergezondheid tussen grote en kleine bedrijven?

'Over het algemeen is de uiergezondheid op de kleinere bedrijven beter, zij winnen vaak de kwaliteitsawards in Noord-Amerika. Het zijn familiebedrijven waar je gemakkelijker op één lijn zit wat communicatie en management betreft. Grote bedrijven hebben te maken met personeel. Opleiden en blijven motiveren is lastig, terwijl het wel heel bepalend is voor de uiergezondheid. Aan de andere kant is het op grotere bedrijven gemakkelijker om bijvoorbeeld een hoogcelgetalgroep te maken.'

tot uiergezondheid sterk onderschat en is op dat terrein nog erg veel onderzoek nodig. Aan de andere kant nemen melkveehouders bij hun investeringen vaak emotionele beslissingen en kiezen ze gewoon het beste voor hun koeien.'

Hoe zit het in Canada met het onderzoek naar uiergezondheid?

'In het Canadian Bovine Mastitis Research Network doen wij continu onderzoek, toegepast, maar ook vooral fundamenteel onderzoek. Dat sluit mooi aan bij het UGCN, dat vooral praktisch onderzoek doet. Onderzoek naar uiergezondheid moet je altijd continueren. Wanneer je er geld in stopt om mensen op te leiden, moet je er ook vervolg aan geven. In Canada stoppen de melkvee-houders er zelf geld in en dan komt de overheid ook over de brug met extra financiering. In Nederland wordt vooral onderzoek gestimuleerd vanuit de productschappen.'

Je zou zeggen dat we ondertussen alles wel weten rondom uiergezondheid.

'Er blijven nieuwe ontwikkelingen die we moeten volgen, bijvoorbeeld het verminderen van het antibioticagebruik. Alle koeien structureel droogzetten zal stoppen en het zal een enorme uitdaging worden om dan de uiergezondheid goed te houden. Ook bij automatisch melken moeten we onderzoek blijven doen. Het detecteren van klinische mastitis blijft lastig. Daarnaast wordt er gewerkt aan een betaalbare DNA-test voor bacteriologisch onderzoek. En ook de kleinere rol van de dierenarts baart zorgen. Wat gebeurt er met de bedrijfsbegeleiding als je drachtonderzoek als veehouder zelf met een testje kunt doen? Hoe betaal je dierenartsen voor kennisoverdracht? Daar blijft onderzoek voor nodig.'

Met Nederlandse specialisten in Canada, Amerika, Groot-Brittannië, Australië is uiergezondheid haast een Nederlandse aangelegenheid.

'Dat klopt. Daarbij heeft het UGCN Nederland weer op de kaart gezet als hét kenniscentrum. In de hele wereld zitten Nederlanders die zich met uiergezondheid bezighouden en gelukkig is de interactie tussen onderzoekers groot.'

Komt Herman Barkema ooit nog weer terug in Nederland?

'Dat weet je nooit. Ik heb het met mijn gezin enorm naar mijn zin in Canada. Met e-mail, telefoon en vliegtuig staan we altijd nog met één been in Nederland. Maar als er ooit nog eens een leuke baan voorbijkomt, wie weet.'

'Bonusprogramma's voor uiergezondheid gaan financieel vaak nergens over'

het een uitdaging om het klimaat in de stal goed te houden. Gemiddeld is de bedrijfsgrootte overigens vergelijkbaar met die in Nederland. Die vergelijking zie je ook terug in het aandeel klinische mastitis dat in Canada op 20 tot 30 procent ligt.'

In sommige Canadese regio's zijn bonussen ingesteld voor een betere uiergezondheid. Hoe werkt dat?

'De veehouders daar krijgen zo'n 2500

Helpt een hoge melkprijs voor een betere uiergezondheid?

'De melkprijs ligt in Canada drie keer zo hoog als in Nederland als je kijkt naar het vorige jaar. Natuurlijk maakt het verschil wanneer je de tepelvoeringen moet vernieuwen als het geld voorhanden is, of wanneer je moet vechten om je bedrijf in stand te kunnen houden. Geld speelt ook een rol bij de stierkeuze en de bouw van een nieuwe jongveestal. Overigens is de jongveeopfok in relatie